

چالش‌ها و کارکردهای فرهنگی و اجتماعی تلفن همراه و راهکارهای اصلاح آن

مهدی سبحانی‌نژاد*
سیاوش پورطهماسبی**
آذر تاجور***

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۱۰/۱۰

تاریخ تایید مقاله: ۸۷/۱۲/۶

چکیده:

تلفن همراه از پدیده‌های نوظهور عصر الکترونیک و دنیای الکترونیک می‌باشد که در چند دهه اخیر به عنوان یک وسیله ارتباط جمعی، جایگاه ویژه‌ای در میان مردم به ویژه جوانان پیدا کرده است که پیامدهای استفاده نادرست آن و همچنین معضلات اجتماعی ناشی از آن در این مقاله مورد بررسی قرار می‌گیرد. تلفن همراه به عنوان ابزار نوین اطلاع‌رسانی علاوه بر داشتن کاربردهای گسترده در حوزه‌های گوناگون اطلاع‌رسانی، ارتباط دهی، تداوم بخشی، مفرح‌سازی، تحریک‌پذیری، دچار کژکاردهایی نیز شده است.

روش انجام پژوهش تحلیل اسنادی بوده و به منظور گردآوری داده‌های لازم جهت پاسخ‌گویی به سوال‌های پژوهش اسناد و مدارک موجود، مرتبط و در دسترس با استفاده از فرم گردآوری داده‌ها جمع‌آوری و به شیوه کیفی تحلیل شده‌اند. یافته‌های پژوهش عبارتند از:

۱. عمده‌ترین وجوه رسانه‌ای تلفن همراه شامل: امکان گفتمان، محیط چند رسانه‌ای (مولتی‌مدیا)، همگرایی، نماد دوران پست مدرن، آموزش مجازی، ارتباط دائم، تفنن و سرگرمی و... می‌باشد.
۲. برخی از عمده‌ترین پیامدهای نامناسب اجتماعی تلفن همراه شامل: اعتیاد روانی، تزلزل ارزش‌ها، کاهش تعاملات اجتماعی، زوال تدریجی ادبیات ملی، بلوغ زودرس، مصرف‌گرایی، به مخاطره افتادن امنیت شخصی و اجتماعی، ظهور تخلفات سایبر، سیم‌کارت‌های مزاحم، بلوتوث و اس.ام.اس‌های غیر اخلاقی، مکالمات تلفنی مستهجن در اماکن عمومی، افزایش تصادفات رانندگی و... می‌باشد.
۳. عمده‌ترین راهکارهای بهره‌گیری مناسب از تلفن همراه شامل: افزایش بودجه فرهنگی کشور، اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی استفاده از تلفن همراه جهت کاهش جرایم، آموزش و انتقال میراث فرهنگی، کارکرد تبلیغاتی، کارکرد رسانه‌ای، آموزش کاربرد تلفن همراه، گسترش مهارت‌های زندگی از طریق تلفن همراه، ارتقاء سواد رسانه‌ای و گسترش شهر الکترونیک و... می‌باشد.

واژگان کلیدی: تلفن همراه، چالش، کارکرد فرهنگی، راهکار و اصلاح.

* استادیار برنامه‌ریزی آموزشی و درسی دانشگاه شاهد Email: sobhaninejad@shahed.ac.ir

** کارشناس ارشد علوم تربیتی دانشگاه شاهد Email: portahmasbe.siavash@gmail.com

*** کارشناس ارشد علوم تربیتی دانشگاه شیراز Email: tajvarazar@yahoo.com

تکنولوژی های جدید در دو دهه اخیر تاثیرات بسیاری بر زندگی ما داشته اند و تا حد زیادی سبک زندگی را تغییر داده اند. این کالاها پدیده های مدرنیت متاخر هستند به این معنی که درجه باز اندیشی شان بالا است (باز اندیشی اجتماعی به جامعه ای اشاره دارد که شرایط زندگی ما در آن به نحو روز افزون محصول کنش های خود ماست و متقابلا کنش های ما به نحو روز افزونی معطوف به مدیریت یا چالش با خطرات و فرصت هایی است که خود خلق کرده ایم). از جمله این کالاها تلفن موبایل است که تقریباً به همه جا راه یافته، انواع مختلف یافته و اینک بازار منتظر ورود نوع نسل سوم^۱ آن است که سمعی و بصری است و ممکن است تاثیر آن از ورود تلویزیون به زندگی ما هم بیشتر باشد.

مک لوهان^۲ معتقد است: «رسانه ها شیوه فعالیت و روابط انسان ها را شکل می دهند و درجات آن را تعیین می کنند» (مک لوهان، ترجمه آذری، ۱۳۷۷). رسانه ها از عوامل شکل گرفتن شیوه های رفتار هستند. رسانه از طریق پیام های خود بر فرهنگ، تفکر و نحوه جامعه پذیری تاثیر گذاشته و به آن شکل می دهد.

استفاده کوتاه از تلفن همراه به عنوان ابزاری برای تبلیغات در زمینه کالا، خدمات، اهداف، رویکردها و غیره توسط شرکتها، گروهها، سازمانها و نهادهای مختلف از یکسو و همچنین استفادهی رسانهها از آن برای انعکاس اخبار خود از سوی دیگر در کنار استفادههای بسیاری که خود ما و در راستای اهداف مان از جمله ارتباطات اجتماعی از آن استفاده می کنیم، سبب شده است که این سیستم به ظاهر ساده، در جوامع امروز، به عقیدهی بسیاری کارکردی رسانهیی پیدا کند؛ به گونه ای که حتی می توان آن را رسانه ای واسطه با کارکردهای متفاوت نامید. به گفتهی اغلب کارشناسان، استفادهی ابزاری از این رسانهی به ظاهر تازه متولد شده، به دلیل کارکردهای متفاوت، در ایام رویدادهای اجتماعی نیز نمود و جلوهی بیرونی بیشتری پیدا می کند که گاهی اوقات این امر ضرورت حرکت به سوی رعایت اخلاق استفاده از این گونه ابزار را آشکارتر می کند. این تکنولوژی، به دارندگان تلفن همراه این اجازه را می دهد که از هر نقطه در

محدوده های جغرافیایی مورد پشتیبانی با سایر دستگاه های تلفن همراه و ثابت تماس برقرار کنند. از قابلیت هایی که در این شبکه ها فراهم آمده و مورد استقبال قرار گرفته؛ امکان مبادله پیام های متنی از طریق دستگاه های تلفن همراه است (مقصودی و عرب، ۱۳۸۶: ۲۰۷) اگر بپذیریم که هر نسلی از رسانه ها، یک نقطه اوج دارد، تلفن همراه را می توان نقطه اوج نسل سوم پیام رسانی دانست.

تلفن همراه در ابتدا وسیله ساده ای بود که در ارتش به کار گرفته شد. ابزار ساده ارتباطی برای ماجراجویی های کوچک بین سربازان. اولین تلفن همراه در ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۴۶ توسط «آزمایشگاه های بل» عرضه و اولین نسل از خدمات تجاری آن در سال ۱۹۸۱ در اسکاتلندیناوی ارائه شد و سپس به سرعت در تمام دنیا گسترش یافت. به مرور برای آن خدماتی هم چون پیام رسانی متنی (اس ام اس)^۳ و پیام صوتی طراحی شد (دارنلی و فدر، ۱۳۸۴)^۴، ترجمه امین دهقان و محامی: ۵۰). در سال ۱۹۸۵ که ارنی وایز^۵ اولین مکالمه را با تلفن همراه در بریتانیا انجام داد، کسی فکر نمی کرد که این پدیده چقدر بر زندگی و سبک رفتار ما بعد از دو دهه تاثیر بگذارد. در حال حاضر در دنیا از هر شش نفر یک نفر تلفن همراه دارد.

با گذشت ۲۵ سال از عمر ارتباطات سیار، تعداد کاربران تلفن همراه از تعداد کل کاربران تلفن ثابت (با عمر بیش از ۱۲۰ سال) پیشی گرفته است که نشانگر رشد سریع ارتباطات سیار در سال های اخیر است. در ایران اولین شبکه تلفن همراه در مرداد ۱۳۷۳ در شهر تهران با استفاده از ۱۷۶ فرستنده و گیرنده در ۲۴ ایستگاه رادیویی مورد بهره برداری قرار گرفت. در حال حاضر در ایران تقریباً روزانه ۲۵ میلیارد ریال برای استفاده از تلفن همراه پرداخت می شود که سالیانه بالغ بر ۹۰۰۰ میلیارد ریال می شود و سرمایه گذاری کلانی در این رابطه انجام شده است (بهداری و دیگران، ۱۳۸۶).

درخصوص علل شیوع سریع تلفن همراه باید اذعان داشت؛ گسترش شهرنشینی و مسائل و مشکلات زندگی شهری،

1- Third Generation

2- Mc Luhan

3- SMS (Short Massaging Service)

4- Darneli & Fedar

5- Erny Viez

بیش از بیش ضرورت توجه همه جانبه به تلفن همراه را با عنایت به تاثیرات سودمند آن برای بهینه‌سازی زندگی ساکنان شهرها تبیین نموده است. تکنولوژی‌های ارتباطی تلفن همراه با توجه به قابلیت انعطاف‌پذیری بالا، توانسته به صورت ابزار مفیدی در زندگی مدرن خدمت نماید.

تلفن همراه می‌تواند در انجام عملیات سرشماری‌ها، نظرسنجی‌ها و... به یاری مدیریت شهری بشتابند (لورینی، ۲۰۰۱). تلاش برای به کاربردن تکنولوژی اطلاعات و به تبع آن Mobil GIS در محیط شهری، به نوعی گام برداشتن در مسیر شهر الکترونیک است که موجب توسعه اقتصادی، ارتقای مدیریت شهری، اجرای طرح‌های شهری، بهبود بخشی به کیفیت خدمات و بالا بردن استانداردهای زندگی شهروندی می‌شود (جلالی، ۱۳۸۴). چنانچه مجله «نیچر»^۲ در «شماره ۴۵۳، ژوئن ۲۰۰۸» خود از اصطلاح «تلفن همراه جامعه‌شناسی» استفاده می‌کند، که جامعه‌شناسان با استفاده از امواج صادره از میلیون‌ها تلفن همراه قادرند تحرک و جا به جایی میلیون‌ها افراد در روی زمین را بدون هیچ کنترلی همچون دانشمندان علوم طبیعی بسنجند.

در حال حاضر تلفن همراه نیز بر نیازهای فردی و اجتماعی اضافه شده است. تلفن همراه در دوران اخیر بیش از هر رسانه دیگر و برای مدت زمان طولانی تری بر فرد و زندگی او اثر داشته و تاثیر اولیه مدرسه، خانواده، مذهب و امثال آن را، تحت الشعاع خود قرار می‌دهد.

در تلفن‌های همراه حاضر امکاناتی چون بلوتوث^۳ یا اینفرارد^۴ (امواج مادون قرمز) برای ارتباط با اینترنت تعبیه شده و کاربر می‌تواند از طریق تلفن همراه خود در هر زمان و مکانی با دیگران از طریق اینترنت ارتباط برقرار نماید. در واقع تلفن همراه در این مرحله به عنوان یک مودم انجام وظیفه می‌کند (رزبری^۵، ترجمه عسگری، ۱۳۸۷).

تلفن همراه نماد «ارتباط همه جانبه عصر حاضر» است و این خصیصه، تلفن همراه را به مفهوم «جامعه مجازی فراگیر» نزدیک می‌کند. تلفن همراه به عنوان تکنولوژی کاریزماتیک^۶ در مقایسه با تلفن‌های همراه حاضر امکاناتی چون بلوتوث^۳ یا اینفرارد^۴ (امواج مادون قرمز) برای ارتباط با اینترنت تعبیه شده و کاربر می‌تواند از طریق تلفن همراه خود در هر زمان و مکانی با دیگران از طریق اینترنت ارتباط برقرار نماید. در واقع تلفن همراه در این مرحله به عنوان یک مودم انجام وظیفه می‌کند (رزبری^۵، ترجمه عسگری، ۱۳۸۷).

تلفن همراه نماد «ارتباط همه جانبه عصر حاضر» است و این خصیصه، تلفن همراه را به مفهوم «جامعه مجازی فراگیر» نزدیک می‌کند. تلفن همراه به عنوان تکنولوژی کاریزماتیک^۶ در مقایسه با تلفن‌های همراه حاضر امکاناتی چون بلوتوث^۳ یا اینفرارد^۴ (امواج مادون قرمز) برای ارتباط با اینترنت تعبیه شده و کاربر می‌تواند از طریق تلفن همراه خود در هر زمان و مکانی با دیگران از طریق اینترنت ارتباط برقرار نماید. در واقع تلفن همراه در این مرحله به عنوان یک مودم انجام وظیفه می‌کند (رزبری^۵، ترجمه عسگری، ۱۳۸۷).

1- Laurini

2- Nature

3- Bluetooth

4- Enfrared

5- Rozbery

6- Karezmatic

7- Lap Tap

8- Forchonety

مصرف‌گرایی نیز شده است.

۱. ویژگی‌های رسانه‌ای تلفن همراه چه می‌باشد؟

۲. پیامدهای نامناسب فرهنگی و اجتماعی تلفن همراه چه می‌باشد؟

۳. راهکارهای اصلاح در خصوص استفاده منطقی از تلفن همراه چه می‌باشد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر به دنبال چالش‌ها و کارکردهای فرهنگی و اجتماعی تلفن همراه و راهکارهای اصلاح آن بوده و با عنایت به عنوان و سوال‌های مطرح‌شده، پژوهش به شیوه توصیفی و از نوع تحلیل اسنادی انجام شده است.

جامعه و نمونه پژوهش

با توجه به روش پژوهش، جامعه آماری پژوهش شامل کلیه اسناد، مدارک و منابع مرتبط با موضوع مورد بررسی می‌باشد. از آنجا که در پژوهش حاضر کلیه منابع و مراجع موجود فیش برداری و در راستای هدف پژوهش مورد استفاده قرار گرفته است، نمونه‌گیری انجام نشده و کلیه منابع و مراجع در دسترس مذکور مورد بررسی و تحلیل واقع شده است.

ابزار گردآوری داده‌ها

به معنای خاص پژوهش‌های میدانی، ابزاری در پژوهش استفاده نشده ولی در این ارتباط از فرم‌های فیش‌برداری به منظور گردآوری نتایج مطالعات مرتبط استفاده شده است.

شیوه تحلیل داده‌ها

از آنجا که داده‌های به دست آمده کیفی است، بنابراین از تحلیل کیفی به منظور تحلیل و جمع‌بندی آنها استفاده شده است.

تحلیل یافته‌های پژوهش

در اینجا نتایج بررسی سوال‌های پژوهش ارائه خواهد شد:

۱. بررسی سوال اول پژوهش

اولین سوال اصلی پژوهش حاضر عبارت بود از اینکه: ویژگی‌های

رسانه‌ای تلفن همراه چه می‌باشد؟

در حال حاضر، تلفن همراه بر طراحی‌های لباس و کیفیت تاثیر گذاشته و باید جای مناسب برای تلفن همراه داشته باشند. طراحان تلفن همراه هر روز نوع طراحی‌هایشان را تغییر می‌دهند و به دنبال جذب بیشتر مشتری هستند. اگر به رستوران‌ها بروید می‌بینید که اهمیت داشتن تلفن همراه و نوع کوچک و زیبای آن از داشتن کفش شیک بیشتر شده و از شاخص‌های طبقه اجتماعی علاوه بر کفش و ساعت، تلفن همراه نیز شده است.

امیر شاهی و عباسیان (۱۳۸۶)، بر این عقیده هستند که ذهنیت‌ها و برداشت‌های مصرف‌کنندگان از نام تجاری تلفن‌های همراه مبنای تصمیم به خرید و اعتماد به نام تجاری را شکل می‌دهند و هر چه قدر نام تجاری معتبرتر باشد گرایش به خرید و پرداخت پول بیشتر بالاتر است. همچنین باید گفت بین «هویت فردی» مصرف‌کنندگان از یک طرف و «پرداخت بهای بیشتر» نیز رابطه وجود دارد؛ چرا که افراد ثروتمند با پرداخت پول بیشتر سعی در کسب جایگاه و برتری جویی نسبت به سایر افراد جامعه دارند.

از سوی دیگر استفاده از تلفن همراه به عنوان ابزاری برای ارتکاب جرم معضلی است که از مدت‌ها قبل شاهد بروز و گسترش آن در جامعه هستیم به گونه‌ای که روزانه خبرهای مختلفی مبنی بر پخش شدن عکس یا فیلم خصوصی افراد، کلاه برداری، هک گوشی توسط نرم‌افزارهای مخصوص و... را می‌شنویم.

طیبی (۱۳۸۶)، بر این عقیده است که استفاده از تلفن همراه به هنگام رانندگی می‌تواند به رفتار رانندگی آسیب بزند. از آنجا که ظرفیت شناختی انسان محدود است، تحمیل بار اضافی بر آن، از طریق مکالمه تلفنی همزمان، منجر به خطا در رفتار رانندگی می‌شود که بالقوه می‌تواند حادثه آفرین باشد.

با توجه به مطالب فوق، مسأله اساسی پژوهش حاضر، آسیب‌شناسی تلفن همراه پدیده رسانه‌ای نوین، پیامدهای نامناسب اجتماعی و راهکارهای اصلاح و بازنگری است. در این راستا، ضمن بررسی منابع و مراجع مختلف ابتدا، ویژگی‌های رسانه‌ای تلفن همراه بررسی و سپس ضمن تبیین دقیق پیامدهای نامناسب اجتماعی، پاره‌ای راهکارهای اصلی به بحث گذارده شده است. در این پژوهش سه سوال اصلی طرح و مورد بررسی واقع شده است:

برخی از عمده‌ترین ویژگی‌های رسانه‌ای تلفن همراه را می‌توان در زمینه‌های ذیل جست‌وجو نمود:

۱. گفتمان^۱

از دیدگاه پست مدرن‌ها گفتمان محور شناخت و حتی وسیله‌ای برای تولید دانش است. رسانه تلفن همراه با توجه به خصیصه گفتمان و در اختیار داشتن محیط چند رسانه‌ای (مولتی مدیا) را ایجاد کرده و با ترکیب انواع نوشته و متن، صدا، تصویر و... محیط مناسب و ایده‌آل را پدید می‌آورد و در این گفتمان و تبادل آراء و مذاکره، زمینه آگاهی بیشتر میسر می‌شود. این رسانه به دلیل خصوصیات فیزیکی چون کم حجم بودن و خصوصیات نرم افزاری چون انعطاف پذیری از مؤثرترین رسانه‌های مکالماتی و ارتباطی می‌باشد.

۲. نماد دوران پست مدرن

پست مدرنیسم در همزیستی و انطباق با عصر رسانه هاست. تلفن همراه از بسیاری جهات ویژگی شاخص و تعیین کننده پست مدرنیسم هست. تلفن همراه بلاوقفه و به طرق مختلف موجب سرگرمی، آموزش، تربیت و حتی انحراف و گمراهی هست. امروزه ماهیت و تاثیر تلفن همراه به عنوان یک جریان اساسی، برای درک مسائل اجتماعی پذیرفته شده است. تأکیدی که پست مدرنیست‌ها نسبت به تقدم و اولویت تصورات، استعارات، رونوشت‌ها و نمادها در شکل‌گیری حقیقت دارند، در واقع تأییدی بر همین مطلب است (فرمپینی فراهانی، ۱۳۸۳: ۲۴).

۳. همگرایی^۲

امروزه رسانه‌های جمعی به همدیگر در انتقال معنا کمک می‌کنند و یکدیگر را کامل می‌کنند. رادیو با موبایل ترکیب می‌شود، اینترنت به کمک روزنامه چاپی می‌آید و موبایل به کمک تلویزیون و رادیو می‌شتابد. گویی در هر کدام از این رسانه‌ها قطب‌هایی است که بر اساس اشتراکاتشان یکدیگر را جذب می‌کنند. استفاده از تلفن همراه نیز از همین مقوله است. با ترکیب فن‌آوری‌های پیشرفته در سال‌های اخیر، گوشی‌های تلفن همراه، به رایانه‌های جیبی و کوچک تبدیل شده‌اند که روز به روز کاربردهای متنوع و حرفه‌ای‌تری را به کاربران خود

ارائه می‌دهند، تا حدی که شباهت‌های موجود میان تلفن همراه و رایانه‌ها به طور دائم در حال افزایش حیرت‌انگیزی است و می‌توان گفت در آینده‌ای نزدیک این تلفن‌ها به پایگاه‌های رایانه‌ای قدرتمند تبدیل خواهند شد. در رسانه تلفن همراه همه نوع امکانی یافت می‌شود که با این همگرایی به این رسانه جذابیت و قدرت عظیمی بخشیده است که شما در کمتر رسانه‌ای آن را مشاهده خواهید کرد (پورطهماسی، ۱۳۸۷: ۱۸۴).

۴. ارتباط همه جا حاضر

تلفن همراه به عنوان یک وسیله ارتباطی «همه جا حاضر» در اضطراب‌ها و فشارهای ناشی از نقش‌های اجتماعی افراد تاثیر متضادی دارد. تلفن همراه می‌تواند در انعطاف پذیری این نقش‌ها، نقش بسیار مهمی داشته باشد. از جمله زنان می‌توانند در محل کار خود نقش مادری را نیز ایفا کنند و یا در خانه کار کنند و یا اینکه فرزندان خود را در راه برگشت از مدرسه و یا بیرون از خانه نیز کنترل کنند (ذکایی و ولی زاده، ۱۳۸۶).

۵. آموزش مجازی^۳

زیستن در دنیای مجازی کلیت زندگی و حتی فهم انسان را تغییر می‌دهد. منظور از فهم، روال طبیعی ادراک است که در وضعیت پست مدرن از مجرای واقعی و طبیعی خود خارج می‌شود و سبک و سیاق خاص می‌یابد. سر و کار تلفن همراه با هویت است؛ با ذهن، فهم، پارادایم‌ها، تصورها و تصویرسازی‌ها می‌باشد؛ یعنی با دگرگونی در آنهاست که اخلاق، رفتار و اندیشه انسان دگرگونی می‌پذیرد. رسانه تلفن همراه با بیماران اطلاعاتی افراد بدون اینکه نیازی به حضور فیزیکی در محیط آموزشی باشد به او آلاء می‌کند که در یک محیط آموزشی و تربیتی قرار دارد.

۶. تفنن و سرگرمی^۴

از کاربردهای عمده گوشی‌های تلفن همراه برای جوانان تفریح و سرگرم‌سازی است که به سهولت در دسترس آنان قرار می‌گیرد و هم چنین علم آموزی و تربیت با ابزار سرگرمی، از شگردهای رسانه‌های پست مدرن است. از این رو رسانه تلفن همراه به روشی که نوجوان دوست دارد خود را در آن قالب ببیند استفاده کرده و بی هیچ مقاومتی به ارائه پیام خود می‌پردازد. به

می خواند و بدین طریق آن حسی که با نوشتن به خط فارسی باید در خواننده ایجاد کند، نمی تواند داشته باشد. یا در بعضی اوقات بدون هیچ گونه احوال پررسی و به صورت تلگرافی به رد و بدل کردن پیام می پردازند و در بعضی موارد با بحث و مکالمات بیهوده، گفت و گو را فاقد ارزش می سازند.

۳. تزلزل ارزش‌ها

پستمن^۱ معتقد است که رسانه در شکل کنونی ممکن است به حل بعضی از مسائل شخصی کمک کند ولی ارزش‌های اخلاقی - اجتماعی را سست کند و به حاشیه براند (عطاران، ۱۳۸۲). افرادی که وقت بیشتری جهت کار با تلفن همراه می‌گذارند، وقت کافی برای آموختن ارزش‌های انسانی نخواهند داشت؛ زیرا ارزش‌های انسانی در موقعیت‌های واقعی و در مواجهه با دیگران آموخته می‌شود و به علاوه استفاده از تلفن همراه توجه افراد را بیشتر معطوف مسائل فنی خواهد کرد و جایی برای مسائل انسانی باقی نخواهد گذاشت.

۴. کاهش تعاملات اجتماعی

یکی از راه‌های تخلیه روحی - روانی داشتن رفت و آمدهای خانوادگی و داشتن ارتباط نزدیک با دیگران است. در واقع وقتی افراد از نظر روحی و روانی تحت فشارهای مختلف قرار می‌گیرند از طریق نشستن با دیگران و حرف زدن رودررو و نزدیک با یکدیگر تخلیه می‌شوند؛ اما تلفن همراه این نوع ارتباط را در جامعه کنونی کاهش داده است یا اینکه در مهمانی‌های امروزی به جای این که افراد با یکدیگر ارتباط کلامی داشته باشند به یکدیگر پیام کوتاه یا بلوتوث می‌فرستند که بیان‌کننده کاهش تعاملات انسانی می‌باشد.

۵. تاکید بر سطح

در عرصه ارتباطات تلفن سیار، متون و تصاویر به دنیای بیرونی فراتر از دال‌ها اشاره ندارد، بلکه بیشتر به زنجیره‌ای از مدلول‌ها، متون و تصاویر دیگر اشاره دارند. قطب بندی دوگانه تخیل و واقعیت زوال می‌یابد یا از نظرها محو می‌شود. ایماژ، سطوح، ظاهر و حضور همه جایی در تفکر دوران اخیر است، ظاهر و نمود به باطن و جوهر تبدیل می‌شود (نوذری، ۱۳۷۹: ۷۰). از این روی در ارتباطات تلفن همراه به محتوا بهایی داده نشده و بر ظواهر گفت و گو، تاکید

طوری که در حال حاضر اکثر برنامه‌های تلویزیونی و رایانه‌ای از این روش استفاده می‌کنند.

از دیگر ویژگی‌های تلفن همراه

۱. مردمی بودن و تعداد زیاد کاربران

۲. حذف بسیاری از موانع فیزیکی و جغرافیایی در برقراری ارتباط

۳. دسترسی سریع و مؤثر با کیفیت بالا ۴. ایجاد محیط

غنی مجازی ۵. امکان برقراری ارتباط به طور مداوم ۶. امکان

ارتباط در هر زمان و در هر مکان ۷. افزایش مهارت‌های ارتباطی از

۸. کاهش هزینه و تردهای شهری ۹. از میان برداشتن قسمتی از

محدودیت‌های ناشی از معلولیت‌های جسمی ۱۰. حذف سانسور

و کنترل‌های سخت و سخت ۱۱. از میان برداشتن محدودیت‌های

ناشی از جنس، نژاد، موقعیت اقتصادی، اجتماعی و... ۱۲. کارکرد

اطلاع‌رسانی و آگاهی‌سازی.

۲. بررسی سوال دوم پژوهش

دومین سوال اصلی پژوهش حاضر عبارت بود از اینکه:

پیامدهای نامناسب اجتماعی تلفن همراه چه می‌باشد؟ بر این

اساس برخی از عمده‌ترین پیامدهای اجتماعی تلفن همراه در

جامعه ایرانی به این قرار هستند:

۱. اعتیاد روانی

نوجوانانی که در طول روز برای ساعات طولانی از تلفن‌های

همراه استفاده می‌کنند و وقت خود را با صحبت کردن با آن و یا

ارسال پیام کوتاه صرف می‌کنند، احتمالاً با اختلالات روانی مواجه

خواهند شد. عمده‌ترین تفاوت موجود میان این نوع از اعتیاد و

اعتیاد به مواد مخدر این است که تلفن همراه ظاهراً هیچ تأثیر

مخربی بر روی ساختار فیزیکی اشخاص ندارد و تنها تأثیرات روانی

است که برجای می‌ماند (شبکه فن آوری اطلاعات ایران).

۲. زوال ادبیات ملی

برای استفاده بهینه از اکثر تلفن‌های همراه موجود در بازار

ایران به دلیل وارداتی بودن آنها باید به زبان انگلیسی مسلط بود.

این در حالی است که با فرض مثبت خواندن این مساله، ارسال

انواع پیام کوتاه و یا استفاده از نرم‌افزارهای آن موجب شیوع

بیمارگونه‌ی زبان انگلیسی و نابودی زبان فارسی خواهد شد چرا

که فرد به زبان انگلیسی پیام می‌نویسد و به زبان فارسی آن را

رشد فرهنگی و نیز بهسازی تفکر و آگاهی انسان را عمیقاً تضعیف کرده است.

و در کل می‌توان تحلیل فوق را در فهرست ذیل جمع‌بندی نمود:

۱. ظهور تخلفات سایبر: هر پدیده‌ی نوظهوری در پی خود مسائلی ایجاد می‌کند، که تخلفات و مزاحمت‌های تلفنی، انواع اس.ام.اس و بلوتوث و ام.ام.اس^۱ از این نوع می‌باشد.

۲. شورایی برای رسیدگی به جرایم تلفن همراه در دادگستری‌ها: هر روزه بر آمار مزاحمت‌های ناشی از شماره‌های نامشخص در حال افزایش می‌باشد و در این بین کار و وظیفه دادگستری‌ها و شوراهای حل اختلاف دو چندان شده است (سایت: اخبار فن‌آوری اطلاعات، ایتنا^۲).

۳. افزایش فعالیت‌های پلیس اجتماعی برای جلوگیری از سوء استفاده از تلفن همراه و کاربرد بلوتوث، اس.ام.اس یا مکالمات تلفنی مستهجن در اماکن عمومی.

۴. افزایش مزاحمت‌های تلفنی جدید: فعالیت اپراتورهای خصوصی، عرضه سیم‌کارت‌های ارزان قیمت و عدم رعایت آیین‌نامه تقاضا و اشتراک برای مشترکان، سبب شده تا مزاحمت‌های تلفنی برای مشترکان افزایش یابد و یک معضل جدی اجتماعی در کشور به وجود آورده است که البته اکثر آنان نوجوانان زیر ۱۸ سال سن هستند.

۵. مزاحمت مجازی: در حال حاضر به دلیل مشکلات و معضلات اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و محدودیت‌های دینی که در کشور ما وجود دارد و امکان ازدواج و ارتباط با جنس مخالف وجود ندارد اکثر نوجوانان و جوانان به دلیل امکانات و مزایایی چون: راحتی در دستیابی، ناشناس ماندن، مقرون به صرفه بودن تلفن همراه از طریق آن ارتباط برقرار می‌کنند.

۶. اعتیاد به پیام کوتاه: صرف زمان زیاد برای پیام کوتاه، اشتغال خاطر و درگیری ذهنی، پناه بردن به پیام کوتاه برای گریز از اضطراب یا افسردگی، زدن از خواب برای صرف وقت بیشتر برای پیام کوتاه، مخفی نگه داشتن هزینه و محتوای پیام کوتاه از اطرافیان، بدخلقی، افسردگی، جر و بحث با دیگران در جریان استفاده از پیام کوتاه، استفاده برای هیجان جویی و

می‌شود؛ چرا که این نوع مکالمه یک ارتباط مصنوعی است که در عرض چند دقیقه و بدون اینکه از حالات روانی و ظاهری فرد آگاه شویم، ایجاد می‌شود.

۶. بلوغ زودرس

از عمده‌ترین تهدیدات رسانه تلفن همراه بلوغ زودرس کودکان و نوجوانان می‌باشد. هم‌اکنون پدیده بلوتوث چنان در جامعه رسوخ پیدا کرده که اکثر اطلاعات ردوبدل شده آن موسیقی غربی، تصاویر و صحنه‌های مستهجن و... می‌باشد. تلفن همراه کودک و نوجوان را با آگاهی فزاینده از این مسائل، او را یکباره در مقابل مجهولاتی قرار می‌دهد که اقتضای سنی او نیست؛ به طوری که مشهود است یکی از مسائل مهم در این باره بلوغ زودرس جنسی کودکان است که از طریق این رسانه‌ها ایجاد می‌شود. در نتیجه، آنچه مقتضای سنی و شرعی کودک نیست آموخته می‌شود.

۷. زوال امنیت شخصی و اجتماعی

سرقت اطلاعات شخصی و محرمانه و اخذ تصاویر بدون اطلاع افراد در حوزه خصوصی و انتشار این تصاویر در حوزه‌های عمومی و یا تهدید به انتشار این تصاویر و باج‌گیری از طریق آن، انتشار تصاویر مربوط به جشن‌های خصوصی، انتشار آسان تصاویر مربوط به روابط جنسی نامتعارف با عرف جامعه و مواردی از این قبیل نمونه‌هایی از این معضل یاد شده هستند. و یا اینکه همگی شنیده ایم که وقتی پلیس کسی را که مدت‌ها تحت تعقیب بود دستگیر می‌کرد وی سیم‌کارت تلفن موبایلش را بین دندان‌هایش گذاشت و جوید تا اطلاعات آن از بین برود؛ درست است این نوع تکنولوژی تمامی اطلاعات ما را در خود دارد.

۸. مصرف‌گرایی

تلفن همراه با عنوان وسیله ارتباطی سیار موجب بازاندیشی مصرف‌کننده و همچنین بروز رفتارهای تظاهری در بین آنان شده است. مصرف‌کننده ایرانی تلفن همراه، نوع تازه‌ای از رفتار مصرف‌کننده را به نمایش گذاشته و استفاده از تلفن همراه به ارزشی اجتماعی تبدیل شده است (سعیدی، ۱۳۸۴). در اثر تأثیرات تلفن همراه، مصرف‌گرایی و مدپزستی که توسط تجارت آزاد و جهانی شدن غربی افزایش یافته تمایل به ایمان معنوی و

یاری می‌رساند. این همه نیازمند اندیشه در پارادایم تلفن همراه و ارتباط و بازنندیشی در باورها و پیش فرض‌های ذهنی درباره ماهیت، نقش و انتظار از تلفن همراه است که می‌توان با طراحی برنامه‌هایی به صورت اس.ام.اس یا بلوتوث و یا سایر برنامه‌های دیگر اقدام کرد.

۴. گسترش مهارت‌های زندگی از طریق تلفن همراه: ما هر روزه می‌توانیم با فرستادن روزانه چند پیام متنی اثر بخش و در ساعت‌های مشخص به زندگی افراد معنی داده و آنها را در جهت درست هدایت کنیم.

۵. سواد رسانه ای^۱: با ایجاد سواد رسانه ای افراد می‌توانند به دستیابی و تجزیه و تحلیل، ارزیابی و انتقال اطلاعات در اشکال مختلف رسانه تلفن همراه اقدام کنند و در استفاده از آن دچار هیچ گونه مشکل نشوند.

۶. گسترش شهر الکترونیک: در حال حاضر با پیچیدگی زندگی شهری، رفت و آمدها و هزینه های درون شهری دو چندان شده است از این رو با استفاده از مزیت های تلفن همراه می‌توان با نظر سنجی الکترونیکی و پیام گذاشتن و سایر فعالیت های مربوط نقش در مدیریت شهری نقش بسزایی داشته باشد.

۷. استفاده در ابعاد دینی: تلفن همراه به قلمرو دینی نیز توسعه پیدا کرده است؛ به طوری که نشان دادن جهت قبله و پخش اذان نماز که قابل انطباق با اکثر کشورهای جهان هست، کارکردهایی را در تلفن های همراه جدید به وجود آورده که این تکنولوژی را ضمن اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بودن، تبدیل به یک «صنعت دینی» نیز نموده است.

بحث و نتیجه گیری

۱. تلفن همراه در طول برقراری ارتباط، موجب بالندگی اندیشه دو طرف گفت وگو می‌شود و با توجه به موضوع مکالمه موجب پیدایش راه‌های نو برای حل مساله و یا ارتقای گرایش به همکاری و صمیمیت روابط بین فردی را به همراه خواهد داشت. تلفن همراه برای دستیابی آسانتر و بهتر به اهداف رسانه ای خود رو به همگرایی آورده؛ چرا که جمع‌آوری امکانات و متمرکز کردن آن باعث قدرتمند شدن، جذابیت و کارایی بهتر و تبدیل به رایانه

ایجاد رابطه اجتماعی با دیگران، زدن از درس یا کار برای پیام کوتاه، بازماندن از ارتباط و تعامل های اجتماعی و ابتلا به برخی مشکلات رفتاری در اثر ارسال پیام کوتاه (منطقی، ۱۳۸۶).

۳. بررسی سوال سوم پژوهش

سومین سوال اصلی پژوهش حاضر عبارت بود از اینکه: راهکارهای اصلاح استفاده منطقی از تلفن همراه چه می‌باشد؟ برخی راهکارهای اصلاح و بازنگری در مصرف تلفن همراه در جامعه ایرانی می‌تواند شامل زمینه های ذیل باشد:

نسل جوان به دلیل ماهیت سنی خود همواره در پی پاسخ دادن به نیازهای عاطفی و غریزی خود است و به همین دلیل چندان غیر طبیعی نیست که از ابزار فن‌آوری برای این منظور استفاده کند. تلفن همراه بیشترین تاثیر را در حال حاضر در بین رسانه‌های موجود، به دلیل پر کاربرد بودن و عمومی بودن آن بر سطوح ذهنی فرهنگی افراد به جای می‌گذارد که این در حالی است که بیشترین رضایت مندی را از حیث فرهنگ مادی به ارمغان آورده است.

۱. افزایش بودجه فرهنگی کشور، هزینه معضلات اجتماعی تلفن همراه را کاهش می‌دهد؛ با توجه به اینکه در کشورهای جهان سوم به پدیده فرهنگ توجه شایانی نمی‌شود و کشور ما نیز جزو این دسته کشورهاست با افزایش بودجه فرهنگی و قبل از ورود هر فن‌آوری باید زمینه و بستر مناسب استفاده از آن طرح‌ریزی شود.

۲. اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی استفاده از تلفن همراه جهت کاهش جرایم: خاصیت تکنولوژی این است که بعد از ورود آن به بازار مورد سوءاستفاده مشخص قرار می‌گیرد. در حقیقت تا پیش از رواج آن تکنولوژی نمی‌توان از تبعات منفی آن پیشگیری کرد؛ بنابراین فرهنگ‌سازی و آماده کردن مردم مهم‌ترین کاری است که باید برای کاهش معضلات مربوط وسایل ارتباطی انجام داد.

۳. آموزش و انتقال میراث فرهنگی: تلفن همراه ابزارهای قدرتمندی برای افزایش کیفیت و گسترش دسترسی برابر به فرصت های آموزش است. آن قدرت بهبود فرایند یادگیری را دارد و به نحو اثربخشی به توسعه کیفیت آموزش و انتقال آن به آیندگان یاری می‌رساند، دسترسی به آموزش را گسترش داده و از طریق آموزش حین کار به توانمندسازی نیروی انسانی

زیادی برای جامعه انسانی ایجاد کرده اند.

۲. در اثر ارتباط‌های بی‌مورد و پیام‌های غیر اخلاقی مکرر، نظام اخلاقی و نظام اندیشه جامعه منحرف شده و ارزش‌های انسانی و باورهای مذهبی و ملی رنگ باخته است و پیام‌های کوتاه در حال حاضر نیز جایگزین فرهنگ مخفی یا شوخی و مزاح شده است. تلفن همراه از میزان دید و بازدید خانوادگی کاسته و آن را در حد یک مکالمه تلفنی کاهش داده است، بدین ترتیب دوستی‌ها رنگ کمتری گرفته و ارتباط انسان‌ها با یکدیگر و داد و ستدهای عاطفی و اجتماعی رو به کاهش گذاشته است. تلفن همراه با از بین بردن سلسله مراتب قدیمی موجب ایجاد فضای فردگرایانه گسترده تری می‌گردد. در ارتباط با تلفن همراه، به دلیل عدم آگاهی از حالات روحی و روانی و ظاهری فرد مورد گفت و گو، شعور اجتماعی و محتوای گپ عامیانه رو به ابتذال گذارده و بیشتر فضای گفت و گو بی‌مورد و تکراری است. با کاربرد تلفن همراه توسط کودکان و نوجوانان احساس مهم بودن و بزرگی به آنها دست داده و در نتیجه آن با استفاده از امکانات آن با ارسال و دریافت پیام‌هایی با محتوای غیر اخلاقی و مستهجن در انواع فرمت‌ها و طرق مختلف به بلوغ زودرس آنان می‌انجامد. می‌توان گفت با توجه به کاربرد وسیع این رسانه در بین جوانان، برخی هویت خود را در گرو این دستگاه می‌دانند به عبارتی خود را با آن تعریف می‌کنند. جوانان می‌توانند قاب گوشی خود را تعویض کنند، تصویر صفحه را شخصی سازی کرده، زنگ موبایل دلخواه خود را انتخاب کنند، در نتیجه با دیدن تلفن همراه اشخاص وضعیت اجتماعی و هویت آنان نیز به نمایش در می‌آید که اکثراً برگرفته از فرهنگ غربی است. با ظهور تلفن همراه انسان‌ها بردگان تلفن همراه شده و مصرف‌کنندگان تلفن همراه نوع تازه‌ای از رفتار مصرف‌را به نمایش گذاشته و استفاده از تلفن همراه به ارزشی اجتماعی تبدیل شده است که به دنبال آن فقط در فکر پرداخت هزینه مکالمه، تعویض و گرفتن گوشی جدید، پرداخت هزینه زیاد برای مارک‌های معتبر و... می‌شود.

۳. برای بهره‌گیری مناسب از تلفن همراه، لازم است اقتصاد، جامعه و فرهنگ بر پایه ارزش‌ها، نهادها و مناسبات اجتماعی خود پیامدهای پیچیده شکاف میان انتقال و توسعه فن‌آوری و

شخصی قدرتمند شده و تا آنجا پیش می‌رود که هر کاربردی پیدا می‌کند بجز مکالمه. تلفن همراه خود را با دوران پست مدرن و ویژگی‌های آن انطباق داده است، در حال حاضر اگر کسی تلفن همراه نداشته باشد، از جامعه خارج می‌شود، آرزوها و رویاهایش تهی می‌شوند و اگر روزی چند بار زنگ تلفنش به صدا در نیاید احساس دل‌تنگی و تنهایی خواهد کرد. خیلی از مردم بویژه در جوامع شهری وقت زیادی از خود را در انتظار وسایل نقلیه، ترافیک و غیره از دست می‌دهند و تا همین چند سال اخیر برای استفاده از این وقت، کتاب‌هایی همراه خود جابه‌جا می‌کردند که مشکلات مربوط به خود را داشت. به کارگیری این روش آسیب‌قابل توجهی به چشم وارد می‌کرد. بر این اساس با استفاده امکانات تلفن همراه از امکان ذخیره سازهای دیجیتالی صدا، مطالعه در حین حرکت می‌توان به سمت آموزش از طریق شنیدن سوت پیدا نمود. آنچه که افراد جامعه را به طرف استفاده از تلفن همراه می‌کشاند همین ویژگی تعامل دوسویه است؛ چرا که با دریافت بازخورد مناسب و به موقع و نیز با امکانات چند رسانه‌ای قدرتمند که در اختیار دارد به تعامل با دیگران می‌پردازد. توانایی تلفن همراه در انتقال صدا و پیام متنی در هر زمان و مکان، سرعت بالا و سهولت دسترسی به خدمات ارتباطی، این امکان را به وجود آورده که در هر زمان و مکانی بتوانیم به برقراری ارتباط بپردازیم. از تلفن همراه در صورت خستگی از مطالعه یا کار روزانه، می‌توان از امکانات تفریحی قابل دسترسی در این رسانه استفاده کرد. تلفن همراه با انواع بازی‌ها هم کاربر را سرگرم کرده و هم به «آموزش پنهان» او می‌پردازد. رسانه‌ی تلفن همراه را می‌توان، رسانه ارتباطی با کاربری ساده، حجم کوچک و قابل حمل، سرعت بالا، پشتیبانی از انواع نرم‌افزار و چندرسانه‌ها، استفاده چند منظوره، دارای سهولت دسترسی، تنوع عملکرد و جذاب که به عنوان «چشم سوم» انسان عمل می‌کند تعریف کرد. در حال حاضر هیچ کس به درستی نمی‌داند که استفاده از تلفن همراه موجب کاهش مشکلات افراد می‌شود و یا بر مشکلات آنان می‌افزاید. شاید همین عدم شفافیت است که باعث شده هیچ ایده‌ی منسجم و یکنواختی در خصوص تلفن همراه وجود نداشته باشد؛ ولی با این حال آنها علی‌رغم تاثیرات مثبت، معضلات و مشکلات

در آخر باید گفت؛ تلفن همراه رسانه‌ای همه‌جایی و همه‌زمانی است. در هر حال گوشی‌های تلفن‌های همراه در حال تبدیل شدن به ابزارهای چندرسانه‌یی بوده و هرچه امکانات مورد بحث در یک گوشی بیشتر باشد، نقش‌ها و کارکردهایش نیز افزایش می‌یابد و این یعنی اینکه ما باید به سمت اخلاق استفاده از ابزار چندرسانه‌یی که گوشی‌های تلفن همراه نیز یکی از آن‌هاست، حرکت کنیم.

خانواده‌ها و مراکز آموزشی از استفاده بدون ضابطه و انتشار مسائل غیر اخلاقی از طریق تلفن همراه نگران هستند. همچنین کارشناسان معتقدند، تلفن همراه به رغم همه کاربردهای مثبت خود، بنیادهای خانوادگی را سست کرده است و ارتباطات چهره به چهره افراد را کاهش داده است؛ اما از سوی دیگر اعتقاد بر این است، تلفن همراه کنترل فرزندان توسط والدین را افزایش می‌دهد؛ زیرا والدین می‌توانند بیشتر در جریان موقعیت و وضعیت فرزندان خود باشند. این ابزار چند رسانه‌ای مرزهای جدیدی را در ارتباطات اجتماعی و فردی به وجود آورده است که هدایت و کنترل کاربردها و برجسته کردن نقش‌های مثبت این ابزار ارتباطی با برنامه ریزی و فرهنگ سازی مطلوب یک ضرورت محسوب می‌شود.

منابع:

- امیر شاهی، میراحمد و عباسیان، فرزانه. (۱۳۸۶). بررسی تاثیر برداشت‌های مصرف‌کنندگان موبایل از نام تجاری بر واکنش آن‌ها. پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی، شماره ۲۵، تابستان.
- بهداری، محسن، سلماسی زاده، محمود و مهاجری، جواد. (۱۳۸۶). معماری امنیتی سیستم تلفن همراه نسل دوم و آسیب پذیری آن. فصلنامه شریف، شماره ۲۸، تابستان.
- پورطهماسبی، سیاوش. (۱۳۸۷). نقش و عملکرد تربیتی رسانه در عصر پست مدرن، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهد، تهران.
- جلالی، علی اکبر. (۱۳۸۴). شهر الکترونیک. تهران: انتشارات دانشگاه علم و صنعت.
- دادگران، محمد. (۱۳۸۰). مبانی ارتباطات. تهران: انتشارات فیروزه.
- دارلنی، جیمز، قدر، جان. (۱۳۸۴). جهان شبکه‌ای: درآمدی بر نظریه و عمل در باب جامعه اطلاعاتی. ترجمه، نسرين امین دهقان و مهدی محامی. تهران: انتشارات چاپار.
- ذکایی، محمد سعید و ولی زاده، وحید. (۱۳۸۶). تاملی در دلایل کارکردها و معانی فردی و اجتماعی کاربرد تلفن همراه، رشد آموزش علوم اجتماعی، دوره یازدهم، شماره ۱، پاییز.
- رزبری، کاترین. (۱۳۸۷). از تلفن همراهان همانند یک مودم استفاده کنید. ترجمه فرزاد عسگری. ماهنامه اطلاعات علمی، سال بیست و سوم، مهرماه.

توسعه نیافتگی فرهنگی و اجتماعی را ارزیابی کنند و با افزایش بودجه فرهنگی کشور راه‌های مؤثر مواجهه با آن را در فرایند بازسازی فرهنگ مبتنی بر تجربه و مدیریت تحول معیارهای فرهنگی خود جست و جو و معرفی کنند. مسأله اساسی استفاده از تلفن همراه تنها محدودیت‌های فنی دسترسی به فن‌آوری تلفن همراه نیست، مشکلات فرهنگی بهره‌گیری اثر بخش از آنها جدی‌تر است. یکی از راه‌های اصلی فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی از طریق اپراتورها و سازمان تنظیم مقررات است که کمک شایانی در کاهش معضلات تلفن همراه در جامعه می‌کند. به علت افزایش افراد دارنده تلفن همراه و تمرکز بر روی این روش که به «یادگیری با موبایل» شهرت یافته به خوبی می‌توان این روش آموزش را پیاده سازی کرد که لازمه آن ایجاد زیر ساخت‌های مخابراتی است. خیلی از مردم بویژه در جوامع شهری وقت زیادی از خود را در انتظار وسایل نقلیه، ترافیک و غیره از دست می‌دهند که وقت مناسبی برای آموزش است. به اعتقاد بعضی از مردم تلفن همراه فقط وسیله‌ای برای ایجاد آلودگی صوتی بیشتر و از بین بردن خلوت ما انسان‌ها است و آنان را همیشه در اضطراب و استرس شنیدن خبر ناگهانی می‌گذارد. با آموزش مهارت‌های زندگی و ارسال پیام‌های مناسب، راه و روش درست زندگی کردن، مواجهه با مشکلات، استرس و حتی استفاده درست از تلفن همراه در موقعیت‌های زندگی به افراد آموخته می‌شود. نیمی از دختران و پسران ۱۲ تا ۱۸ ساله نمی‌دانند چگونه با خطرهای تلفن همراه مقابله کنند و بی احتیاطی‌های آنان در استفاده از تلفن همراه موجب خسارت‌های فراوانی می‌شود. در این میان آنچه بیش از پیش به نگرانی‌ها دامن می‌زند بی‌اطلاعی والدین در مورد نحوه استفاده از تلفن همراه و همچنین خطرها و تهدیدات آنها است که ضرورت آموزش سواد رسانه‌ای را می‌رساند. با پیچیدگی شهرها و مشکلات رفت و آمدهای درون شهری و... اکنون با استفاده از تلفن همراه خود می‌توان به بانکداری الکترونیکی پرداخته و کلیه اعمال بانکی و قبض و هزینه‌های جاری خود را از طریق آن پرداخت نمود همچنین در کمک به مدیریت شهری، دسترسی سریع به شماره تلفن‌های اضطراری و امکان اطلاع‌رسانی سریع و... از آن کمک گرفت.

- سعیدی، علی اصغر. (۱۳۸۴). بازاندیشی مصرف کننده یا مصرف تظاهری در ارتباطات سیار. مطالعات فرهنگی و ارتباطات، شماره ۴، پاییز و زمستان.
- شبکه فن آوری اطلاعات ایران. (۱۳۸۵). اعتیاد به تلفن همراه باعث اختلالات روانی می‌شود، ۱۲ اسفند.
- طیبی، زهرا. (۱۳۸۶). تحلیل رفتار رانندگی از دیدگاه پردازش اطلاعات، مطالعات تربیتی و روانشناسی، شماره ۸، مهرماه.
- عطاران، محمد. (۱۳۸۳). جهانی شدن، فن آوری اطلاعات و تعلیم و تربیت. تهران: انتشارات موسسه توسعه فن آوری آموزشی مدارس هوشمند.
- عاملی، رضا. (۱۳۸۵). فردگرایی جدید و تلفن همراه: تکنولوژی فردگرایی و هویت. مجله الکترونیکی رسانه جهانی، شماره اول، بهار.
- فرمپینی فراهانی، محسن. (۱۳۸۳). پست مدرنیسم و تعلیم و تربیت. تهران: انتشارات آریز.
- مقصودی، مجتبی و عرب، منیره. (۱۳۸۶). SMS و کارکردهای سیاسی - اجتماعی آن. ماهنامه سیاسی - اقتصادی اطلاعات، سال بیست و دوم، شماره ۵، بهمن و اسفند.
- مک لوهان، هربرت مارشال. (۱۳۷۷). برای درک رسانه ها، ترجمه سعید آذری. تهران: مرکز تحقیقات، مطالعات و سنجش برنامه ای صدا و سیما - منطقی، مرتضی. (۱۳۸۶). وابستگی به کوتاه پیام تلفن همراه، فصلنامه روانشناسی و اطلاع رسانی، شماره ۲، تابستان.
- نوذری، حسینعلی. (۱۳۷۹). پست مدرنیته و پست مدرنیسم. تهران: انتشارات نقش جهان.
- Laurini, Robert (2001), Information Systems for Urban Planning, New York, Taylor and Francis Inc.

